

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**ЕКСПРЕСИВНА ЛЕКСИКА ТА ФРАЗЕОЛОГІЯ
В ТРЕВЕЛОЗІ МАРИНИ ГРИМИЧ «БРОНЗАЛІЯ»**

Кваліфікаційна робота
студентки 4 курсу
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.01 «українська мова
і література»
Сенчі Анастасії Миколаївни

Науковий керівник:
Трифонов Роман Анатолійович,
доцент кафедри української мови,
кандидат філологічних наук

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ТРЕВЕЛОЗІ	7
1.1. Загальна характеристика категорії експресивності.....	7
1.2. Поняття експресивної лексики.....	11
1.3. Класифікації експресивної лексики.....	14
1.4. Жанр подорожніх записок.....	16
РОЗДІЛ 2. ТИПИ ТА ФУНКЦІЇ ЕКСПРЕСИВНИХ ОДИНИЦЬ	20
2.1. Метафори та порівняння.....	20
2.2. Епітети.....	23
2.3. Інтенсивно-параметрична лексика.....	25
2.4. Перифрази.....	28
2.5. Діалектизми, екзотизми, варваризми.....	30
2.6. Емоційна лексика.....	31
2.7. Оцінна лексика.....	33
2.8. Фразеологізми.....	36
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41

ВСТУП

Сучасна література відображає в собі не лише естетичні, але й соціокультурні та політичні тенденції сучасного світу через свої мовні засоби. Мова стає не лише засобом вираження авторських ідей, але й самостійним об'єктом дослідження, який відображає динаміку суспільства та культури.

Одним з ключових аспектів мови сучасної літератури є її еволюція та зміни під впливом сучасних технологій, глобалізації та культурного різноманіття. Під впливом інтернету та соціальних медіа з'явилися нові форми та жанри літератури, а також нові мовні конструкції, які відображають сучасну реальність.

Зокрема, варто звернутися до того, як мова сучасної літератури відображає ідентичність та культурні особливості різних груп та спільнот. Деякі автори використовують мовні експерименти та новаторські підходи для вираження специфічних голосів та досвіду маргіналізованих груп. В. Будний та М. Ільницький дослідили еволюцію розвитку жанру подорожніх творів у світовому письменстві, систематизували мандрівні сюжети [Будний, Ільницький: 358–364].

Світ літератури завжди був місцем, де людство відображало свої найглибші аспекти, уявлення та бажання. Однією з найпопулярніших тем, що проходить крізь літературні тексти різних епох та культур, є мандрівка. Оповіді про подорожі до інших країн завжди викликали захоплення читачів, оскільки вони пропонують можливість віртуального подорожування, дозволяючи перетнути межі часу та простору. Подорожі в літературі не лише розкривають перед нами нові географічні простори, а й пропонують глибше розуміння людської природи, культурних різноманіть та внутрішніх перетворень героїв. Ця робота спрямована на розкриття цих аспектів, виявлення впливу мандрівних оповідей на читача та сучасну культурну свідомість.

У зв'язку з темою роботи міжкультурна комунікація набуває особливого значення. Міжкультурна комунікація є надзвичайно важливим аспектом в

сучасному світі, де глобалізація зробила взаємозв'язки між різними культурами більш активними та впливовими. Ця форма комунікації виникає в ситуаціях, коли взаємодіють представники різних культур з різною мовною та культурною спадщиною.

Однак міжкультурна комунікація також може стати джерелом лінгвістичних проблем через різноманітність мовних та культурних контекстів, що виникають у процесі спілкування. Ось декілька ключових аспектів, які можуть ускладнити міжкультурну комунікацію [Загороднова]:

1. Різниця в мові: існує багато мовних бар'єрів, які можуть виникнути внаслідок різниці в мовних засобах та структурах. Це може включати в себе різницю в лексиці, граматиці, вимові та інтонації між різними мовами.

2. Культурні нюанси: кожна культура має свої унікальні цінності, норми поведінки, традиції та вірування. Непорозуміння культурних контекстів може призвести до конфліктів та непорозумінь.

3. Нестандартні способи вираження: особливості способу мислення та вираження можуть відрізнятися в різних культурах, що може призвести до неправильного сприйняття інтенцій та емоцій.

4. Паралельне використання мов: у ситуаціях міжкультурної комунікації можуть виникати ситуації, коли люди використовують різні мови одночасно або комбінують їх, що може бути складним для розуміння.

5. Структура комунікації: спосіб організації мовлення та способи вираження думок можуть варіюватися в різних культурах, що може призвести до неправильного сприйняття інформації.

Треба звернути увагу, що міжкультурна організація виникла у зв'язку з еміграцією, переселенням, діаспорою. Розв'язання лінгвістичних проблем у міжкультурній комунікації вимагає багатофакторного підходу, який включає розвиток міжкультурної компетентності, вивчення культурних особливостей та навичок адаптації. Також важливо використовувати ефективні стратегії спілкування, такі як активне слухання, ставлення з розумінням та емпатія.

Над цією темою працювала багато дослідників, варто виділити таких: Т. Космеда, С. Шевченко, О. Дем'янюк, І. Іваненко.

Актуальність теми стосується не лише загального розуміння мовних та стилістичних особливостей літератури, а й важливості їх вивчення для розуміння й аналізу конкретних літературних творів. У контексті тревелогу «Бронзалія», дослідження експресивної лексики та фразеології має велике значення для розкриття художнього світу авторки та виявлення її індивідуального стилю.

Розглядаючи стилістичні особливості твору, можна проаналізувати вибір конкретних слів та виразів, їхню емоційну насиченість та відтінки значень. Експресивна лексика дозволяє авторці передати свої емоції та враження, створюючи яскравий образний світ для читача. Фразеологія ж, використана в творі, може відображати місцеві особливості мови та культури, а також надавати тексту певний колорит та автентичність.

Аналізуючи експресивну лексику та фразеологію в «Бронзалії», ми можемо зрозуміти, яким чином авторка створює атмосферу подорожі, передає свої враження від відвіданих місць, а також як відображається її власне бачення світу та життя. Це дослідження дозволить нам краще осягнути творчий задум авторки та відчуті її мистецьку індивідуальність через використання мовних засобів.

Мета полягає в розумінні того, яким чином авторка намагалася передати свої емоції та створити виразний образний світ для читачів. Цей аналіз дозволить виявити особливості її підходу до використання мовних засобів, що сприяють формуванню відчуттів та атмосфери твору. Розкриття естетичного заряду та емоційного впливу експресивної лексики допоможе читачам краще усвідомити та оцінити роль підвищеної виразності мовних одиниць у передачі образів та почуттів через слово. Аналіз експресивної лексики в творі допоможе нам розкрити культурні та мовні особливості місцевого середовища, в якому відбуваються події та розвиваються персонажі. Використання традиційних виразів та ідіом може надати тексту особливого колориту та автентичності. Дослідження стилістичних засобів у тревелозі «Бронзалія» допоможе виявити естетичні аспекти твору, його глибину та цінність.

Завдання:

1. Дібрати експресивну лексику з тексту: специфіку твору визначають виразні та нестандартні вирази, що підкреслюють емоційну напругу сцен та глибину переживань героїв. Завданням є виявлення такої лексики.

2. Розподілити її за типами експресивних засобів: класифікація експресивної лексики (образна, оцінна та інтенсивно-параметрична) допоможе систематизувати матеріал та визначити його роль у формуванні образного світу твору.

3. Сформулювати особливості кожного типу експресивних засобів: після аналізу експресивної лексики кожного типу, потрібно визначити їхні особливості та вплив на сприйняття твору. Це включає розгляд виразних засобів у контексті їхнього використання, структури речення та їхньої емоційної навантаженості.

Об'єкт дослідження – тревелог Марини Гримич «Бронзалія».

Предмет дослідження – експресивна лексика та фразеологія у тревелозі «Бронзалія».

Матеріалом для дослідження є 170 експресивних одиниць, виписаних із тексту тревелогу методом суцільної вибірки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ТРЕВЕЛОЗІ

1.1. Загальна характеристика категорії експресивності

Вивчення експресивності є актуальним напрямом у лінгвістичних дослідженнях. Так, у лінгвістиці існує велика кількість визначень поняття «експресивність», проте вони перетинаються з поняттями «емоційність», «образність», «оцінність», «інтенсивність».

Експресивність – це властивість певної сукупності мовних одиниць, що забезпечує їхню здатність передавати суб'єктивне ставлення мовця до змісту або адресату мовлення, а також сукупність особливостей мови, організованих на основі таких мовних одиниць [Бойко:522]. В основі експресивності лежать групи психологічних закономірностей, які стосуються вираження емоцій та почуттів, а також сприйняття. Відхилення від стандартів використання мовних одиниць різних рівнів – основний механізм експресивності в лінгвістиці.

Деякі дослідники в галузі експресивного синтаксису стверджують, що досягнення експресії можливе через порушення синтагматичного ланцюжка словоформ, що зумовлене стійкими морфологічними показниками синтаксичних зв'язків [Загнітко:662]. А. Загнітко включає до експресивних прийомів такі, як парцеляція, сегментація, лексичний повтор із синтаксичним поширенням, питальні конструкції в монологічному мовленні, номінативні речення (зокрема ланцюжки номінативних речень), вставлені конструкції та особливі випадки вживання словоформ, а також еліпсис, антиеліпсис, усічення (недомовленість), причому основними критеріями вважаються економія та синтаксична надлишковість структур. Безперечно, найвиразнішим засобом експресивізації висловлень є так звана „експресивна лексика”, яка порівняно часто вживається в усних розмовних текстах, тоді як в літературній мові її послідовно зараховують до периферійної сфери словникового запасу [Бойко 2002:10–12].

Основне завдання експресивності – висловити чи стимулювати суб'єктивне ставлення до сказаного. З боку мовця це може бути акцентування висловлювання або відступ від мовного стандарту. З боку слухача – підвищення уваги та рефлексії, можливе виникнення емоцій та почуттів.

Вивчення елементів теорії експресивності у лінгвістиці розпочалося наприкінці XIX ст. у роботах Ж. Вандрієса. Вчений пов'язував експресивність з афективністю. Пізніше дослідник виділив як додатковий компонент «побічний сенс», що відповідає сучасному уявленню про експресивність. Ш. Баллі продовжив теоретичне осмислення категорії експресивності [Vandriyes:408].

У сфері мовознавства існує значна кількість визначень експресії та експресивності, які В. Чабаненко детально розглядає у праці «Стилістика експресивних засобів української мови». В. Чабаненко вважає, що експресія та експресивність не є тотожними поняттями. Вчений стверджує, що експресія означає збільшення чи посилення виразності, в той час як експресивність – це сама посилена виразність. Якщо експресія виявляється лише на мовленнєвому рівні, то експресивність може бути як мовною, так і мовленнєвою [Кохан:72–75].

У сучасному українському мовознавстві виділяються два основні підходи дослідження експресивності:

1. Функціонально-стилістичний.
2. Семантичний [Бойко 2002:10–12].

Проблема експресивності є однією з ключових проблем мовлення, оскільки вона прямо пов'язана з індивідуальною перспективою людської мови, зокрема з емоційним ставленням мовця до висловлювання.

Експресивність є родовою лінгвістичною категорією і як така притаманна всім мовним рівням та окремим одиницям. На сьогодні існує безліч трактувань експресивності, розроблених з позицій різних підходів до вивчення цієї мовної категорії. Вона розглядається в рамках лексикографії, семантики, номінації, функціональної стилістики, поетики, риторики, функціональної лінгвістики, психолінгвістики та інших дисциплін. Так, у функціональній лінгвістиці

експресивність протиставляється нейтральності і розглядається як відхилення від останньої [Дудик:171].

Це впливає з того, що експресивність виникає лише тоді, коли на перший план виходять «особливості образності слова, які відрізняють його від нейтральної лексичної одиниці і роблять його яскравим, образним та емоційним» [Waskiw: 264].

У широкому розумінні експресивність означає не лише збільшення образності та виразності слова, але й виявлення глибокого емоційного змісту, особистісних переживань та вражень [Єрмоленко, Гримич: 14–32]. Це поняття включає в себе мовні та немовні засоби виразності, спрямовані на те, щоб вражати, захоплювати або викликати інші емоційні реакції в аудиторії. У такому контексті експресивність може бути виражена через лексичний вибір, ритм, інтонацію та жести мовця, створюючи враження невимушеності та неповторності вираження. У вузькому розумінні експресивність стосується конкретних мовних засобів, спрямованих на підвищення емоційного впливу. Це може включати в себе використання метафор, епітетів, анафори та інших риторичних засобів для створення емоційного заряду в тексті. Експресивна мова може викликати сильні відчуття читача або слухача, роблячи його активнішим учасником комунікації та заохочуючи реакцію на передавану інформацію. Таким чином, експресивність у широкому та вузькому розуміннях визначається не лише як збільшення виразності мови, але й як здатність виражати глибокі емоції та створювати сильний емоційний вплив на аудиторію через мовні та стилістичні прийоми.

Будь-які засоби експресії мають явну та неявну оцінку. Так категорія експресивності співвідноситься з категорією оцінності. Оцінка присутня в будь-якій ситуації та акті, в яких суб'єкт, що пізнає світ, має справу з об'єктивною реальністю. Часто оцінку цілком слушно трактують як суб'єктивну категорію, зважаючи на те, що природа оцінки – у вираженні суб'єктивного ставлення до позамовної дійсності [Martin, White:148–152].

Вивчення природи оцінювання часто вимагає звернення до об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінювання, а також розмежування описового та оцінного компонентів змісту [Waskiw:67–69].

Варто додати, що саме виявлення диференціації оцінного та описового компонентів лежить в основі поділу речень на описові та оцінні на основі функціонального аналізу. Водночас оцінка за своєю структурою містить і об'єктивні визнання цього явища. В оцінці суб'єкт спирається не лише на індивідуальне ставлення до об'єкта, але й на стереотипи, пов'язані з цим об'єктом [Martin, White:152].

Очевидно, що кожен оцінює ті чи інші явища зі своєї точки зору, свого професійного та морального досвіду, індивідуальних та групових інтересів, професійних особливостей. Враховуючи широкий спектр поглядів на категорії експресивності та оцінності, зв'язок між цими двома категоріями нерозривний.

Категорія експресивності – поняття, що виступає лише у зв'язку з напругою. У сучасній лінгвістиці є різні терміни для позначення цієї категорії, такі як «градація», «масштабування» [Martin, White:140].

Деякі одиниці мовних рівнів можуть одночасно відображати й емоційність, і напруженість. В українській лінгвістиці це традиційно називають інтенсивно-параметричним компонентом значення. Експресивні слова семантично мають додаткове значення «над», «вищий ступінь», передаючи враження кількісної чи якісної переваги. Використання цих одиниць із високонапруженими висловлюваннями завжди передає виразність за рахунок нестандартності, нетривіальності останніх. При цьому наростання експресивності передбачає інтенсифікацію. Інтенсифікація є показником зростання виразності та являє собою кількісну характеристику якісної грані слова та показує ступінь посилення експресивності відносно предметного значення виразності.

Отже, дослідження категорії експресивності допомагає краще розуміти мовленнєві процеси та сприяє поглибленню знань у галузі стилістики. Ефективне використання експресивних засобів робить мовлення більш виразним і впливовим, сприяє точнішому та насиченішому вираженню авторських намірів.

1.2. Поняття експресивної лексики

Експресивна лексика – це група слів, що використовується для вираження почуттів, емоцій, ставлення, викликання вражень чи виразності висловлення. Ці слова мають властивість підсилювати виразність мовлення й допомагати передати авторські емоції та настрої.

Експресивна функція часто розвивається і закріплюється за окремим лексико-семантичним варіантом багатозначного слова в результаті вторинної номінації. Переносні лексико-семантичні варіанти є універсальними і займають велику частину загального обсягу словника української мови [Дудик: 368].

П. С. Дудик виділяє два різновиди експресивних слів:

1. Експресивні лексичні одиниці з ослабленою номінативністю.
2. Експресивні лексичні одиниці з сильно ослабленою номінативністю

[Дудик: 368].

Перші становлять переважну частину лексичного експресивного фонду. Вони називають конкретний денотат і також характеризують його з певного боку, а також виражають емоційне ставлення мовця до цього явища. До них можуть бути віднесені лексичні одиниці, що зберігають словотворчу або семантичну мотивованість, наприклад *крикун, мордобій*.

Лексичне значення кожного окремого лексико-семантичного варіанта слова становить складну єдність денотативного та конотативного значень [Бойко 2005:522].

До конотативного значення можна віднести емоційно-оцінний, експресивний та стилістичний компоненти. Однак слово має експресивний компонент, якщо підкреслює і посилює те, що називається в цьому слові або в інших, синтаксично пов'язаних з ним словах. Таким чином, розрізняють експресивність образну та збільшувальну. Образна експресивність різноманітна і полягає в поетичному сприйнятті світу. Збільшувальна експресивність представлена словами, що називаються інтенсифікаторами [Bolinger].

Одним з основних способів розрізнення номінативних та експресивних слів є метод ідентифікації, який означає прирівняння до одиниці думки, визначення шляхом підстановки простого слова-ідентифікатора, що відповідає поняттю.

Слова-експресиви відзначаються декількома характерними рисами [Бойко 2005: 522]:

1. Антропоцентрична природа – ці слова тісно пов'язані з внутрішнім світом людини, і це відображається у фонетичній та формально-семантичній структурах.

2. Полікомпонентні семантичні структури, тобто експресиви мають складні семантичні структури, які включають набір денотативних, конотативних та образних елементів. Їх ієрархія може трансформуватися та перероджуватися.

3. Різноманітні способи вираження – експресивну семантику можна виражати різними шляхами, серед яких лексичні, фонетичні, морфемні, семантичні, інтонаційні, паралінгвальні, екстралінгвальні та контекстуальні.

4. Зв'язки з лексичною системою літературної мови (нормативна експресивна лексика) або національної мови (позасловникова експресивна лексика).

5. Відкритість і поповнення новими словами.

Д. Боліджер писав, що суть експресії у подоланні всіх шаблонів та будь-яких стандартів. Експресивне у мові виступає як нерегулярне, нетипове і тому воно незвичайне та виразне [Bolinger].

Риси мовних одиниць, які є експресивними:

1. Образність.
2. Емоційність.
3. Оцінність.
4. Інтенсивність [Bolinger].

Варто розглянути роль експресивної лексики в мові. Така лексика використовується для підсилення виразності, передачі емоцій, вражень та викликання певних реакцій читачів чи слухачів. Ці слова часто використовуються

для підкреслення важливих або непередбачених моментів в мовленні. Також експресивна лексика використовується для створення забарвлення висловлення. Прикладами експресивної лексики можуть бути слова чи вирази, що виражають емоції, сильний стан, обурення, захоплення тощо. Наприклад, *жахливо, чудово, неймовірно, вражаюче* – це слова, які вносять емоційне забарвлення в мовлення та підсилюють враження від висловленого.

Експресивно забарвлені лексеми у художніх творах, за висновками Л. Жаркової, можуть передавати значно більше інформації та мати більш значуще семантичне навантаження, ніж експресивно нейтральні слова. Причина цього полягає у специфіці їхньої семантики.

З іншого боку, деякі слова своїм семантичним змістом спрямовані на емоційно насичені контексти. У художніх творах експресивно забарвлені лексеми дозволяють авторам ефективно виражати емоційні стани та зміцнювати враження від тексту [Жаркова: 76–80]. Емоційно-експресивні слова, крім свого поняттєвого значення, також несуть у собі емоційний заряд, вказуючи на позитивну оцінку та виявляючи експресію, тобто сильне вираження змісту чи емоцій.

Ця лексика використовується для вираження почуттів, емоцій, позитивних або негативних оцінок, здатна викликати уявлення та асоціації. До неї належать слова, які позначають різні емоційні стани, наприклад, *любов, щастя, радість, горе, жаль, дурень, роззява* та інші. Деякі загальноживані слова можуть набувати емоційно-експресивного характеру за допомогою відповідних суфіксів, наприклад, *матінко, хлопчисько, гарнесенький* [Бойко 2005:522].

Українська емоційно-експресивна лексика – це унікальний словниковий шар, який відображає колективні риси, вияви та внутрішні стани національної душі. Цей шар містить експресивні лексеми, значення та відтінки, спрямовані на вираження емоцій та почуттів. Діалектні експресиви можуть бути менш доступними, оскільки часто не фігурують у сучасних словниках і рідко використовуються в мовленні. В художньому тексті експресивні слова, з їхніми усталеними значеннями, відтінками та специфічною фонетичною організацією,

поєднуючись з іншими експресивними виразами, стають чинником індивідуалізації мовлення та суб'єктивізації тексту. Це може породжувати вираження індивідуального погляду і робити текст більш емоційно насиченим [Дзюбак: 75–76].

Отже, можна сказати, що експресивність – це загальне поняття всіх виразних явищ мови, а саме: образності, емоційності, оцінності й інтенсивності. Експресивна лексика виступає важливим засобом створення емоційно насичених та виразних текстів, а також служить для вираження особистісних або загальнонаціональних емоцій та відчуттів. Експресивна лексика відображає динамічний характер мови, постійно поповнюється новими одиницями та може поєднувати в собі різні емотивно-аксіологічні смисли.

1.3. Класифікації експресивної лексики

Наявність у семантичній структурі словесних одиниць виражених емоційних та оціночних сем можна використовувати як основний критерій для визначення меж експресивної лексики. Нині в українській мові існують мінімум чотири розряди слів, у семантиці яких емоційні та оцінні компоненти завжди відіграють головну роль:

1. Експресивні слова. У семантичній структурі провідна роль належить конотативному компоненту значення, який представлений семами інтенсивності, емоційності та стилістичної віднесеності.
2. Емоційно-експресивні слова. Конотативний компонент складається з виражених сем емоційності, оцінності та стилістичної віднесеності.
3. Образно-експресивні слова. У семантичну групу, крім денотативних і конотативних емоційно-оцінних сем, входить сема образності. До цієї групи належать слова з яскравою внутрішньою формою, семантичні похідні номінативних лексем та образотворчі слова.

4. Експресивно-стильові слова. У семантичній структурі яких особливо важливим компонентом є стильова віднесеність разом із семами емоційності та оцінності.

При зіставленні образної та експресивної лексики немає жорсткого зв'язку між образністю словесної одиниці та її експресивністю, проте образне часто може бути експресивним і навпаки [Waskiw: 135–155].

Крім того, експресивну лексику можна розділити на: стилістично знижені слова або лайку; вигуки; зменшувально-пестливі слова, або демінутиви; слова, що виражають почуття [Waskiw:135–155].

У структурі значень експресивів із сильно ослабленою номінативністю конотативні компоненти експресивність, емоційність чи оцінність є провідними та становлять основу їхнього змісту, відсуваючи на периферію номінативність та посилюючи виразність. Вони усвідомлюються як експресивно марковані лексеми навіть з урахуванням однієї інтенції [Ставицька: 308].

Проводячи лінгвостилістичний аналіз, важливо звертати увагу на характер та особливості вияву інтенсифікованої мовленнєвої виразності. У цьому контексті виділяють інгерентну та адгерентну експресивність.

Інгерентна експресивність є властивою мовній одиниці, її можна розглядати як постійну та невід'ємну ознаку незалежно від ситуативно-контекстуальних умов. З іншого боку, адгерентна експресивність проявляється лише в певній мовленнєвій ситуації або в конкретному лінгвістичному контексті.

Функціонально-діахронічно експресивність поділяється на базову та похідну. Базова (первинна) експресивність виявляється у традиційно-усталених інтенсифікованих виразностях загальнонародних та авторських творів, які увійшли до основного лінгвостилістичного складу мови. Похідна (вторинна) експресивність, натомість, виникає внаслідок функційно-ситуативної залежності та структурно-семантичного оновлення мовних засобів [Ставицька:308].

За характером експресивність поділяється на інтраперсональну та екстраперсональну. Інтраперсональна експресивність має сенс для того, хто її

використовує, тоді як екстраперсональна експресивність створюється з метою справити враження на інших.

1.4. Жанр подорожніх записок

Подорожні записки, або подорожній нарис, – це літературний жанр, який дає можливість авторові висловлювати свої враження, спостереження та думки щодо відвіданих місць та подій під час подорожі. Цей жанр є особистим, адже він розкриває почуття та досвід самого автора під час відкриття нових образів і культур. У подорожніх записках автор може ділитися враженнями від краси природи, архітектурних шедеврів, знайомств із цікавими людьми та враженнями від місцевих традицій. Жанр дозволяє читачеві відчувати атмосферу подорожі та співпережити авторові [Renser, Avtgis].

Варто вказати, що нарис є специфічним жанром літератури, який акцентує увагу на реальних подіях та явищах. Його стильові особливості визначаються бажанням відтворити дійсність якнайточніше й максимально достовірно. Цей жанр активно розвивається, адаптуючись до вимог як літературної, так і журналістської сфери. Жанр нарису перебуває на межі художньої літератури та публіцистики, відтворюючи реальність через призму літературної творчості. Важливо відзначити, що записки подорожніх відображають не лише фактичні дані про відвідані місця, але й емоційний стан автора, його особисті враження та реакції на нове. У жанрі подорожніх записок великою є роль авторської індивідуальності, оскільки саме через призму особистого сприйняття читач отримує можливість відчувати атмосферу подорожі.

Однією з ключових рис цього жанру є описовий характер: автор розповідає про пейзажі, архітектурні пам'ятки, місцевий колорит та культурні особливості відвіданих регіонів. Однак, окрім об'єктивних фактів, він також додає власні роздуми, переживання та асоціації, роблячи повідомлення більш живим та особистим [Бовсунівська: 519].

Автори, які обирають цей жанр, сприймають світ не лише як об'єкт дослідження, але і як джерело невичерпних натхнення та вражень, якими вони діляться зі своєю аудиторією [Галич 2008: 200]. Читачі з великим задоволенням та вдячністю занурюються в подорожні нариси письменників. Проте головна привабливість полягає не тільки в отриманні нових знань про світ, а в тому, щоб знову відчути весь спектр емоцій, бути в центрі подій, що відбуваються у творі, та поділитися авторським баченням світу [Галич 2001: 408].

На визначення поняття «подорожні твори» натрапляємо у праці В. Будного та М. Ільницького: «Подорожні твори (travel literature) – це різножанрові тексти, в яких враження мандрівника викладено у формі записок, щоденника, спогадів, листа, автобіографії, нарису, репортажу» [Будний: 358]. Отже, подорожні записки є одним із жанрів подорожніх творів. Дослідники вказали, що з розвитком подорожньої літератури поступово розширює тематичні виднокола й арсенал наративних форм, дбає про дедалі докладніший і мальовничіший опис географічних, етнографічних, історичних, природних особливостей краю [Будний: 358–364]. Таким чином, подорожні записки є наративним джерелом у вивченні соціально-економічної, культурної історії будь-якої спільноти. С. Макарчук у роботі під назвою «Писемні джерела з історії України» подає визначення: «Наративні (від лат. *narrare* – розповідаю, оповідаю) – це писемні джерела, які подають інформацію опосередковано. В оповідях, розповідях про події минулого між подією, явищем, фактом і сучасним дослідником стоїть автор джерела, хтось, хто описував свій час» [Макарчук: 238]. Н. Іванова при дослідженні подорожніх записок вказала, що цей жанр є суміжним із подорожнім нарисом, подорожнім щоденником чи журналом, подорожнім листом. Усі вони досить часто за допомогою інтеграції включають подорожні записки у свою структуру або проявляють себе в їх формі. Також дослідниця акцентує увагу на тому, що «треба говорити не про моноцентризм генезису цього жанру, а про його поліцентризм». І уточнює: «Подорожні записки – свого роду література в літературі, де так само, як у “великій” літературі, існують протилежні і проміжні

форми, поділ на наукову, художньо-документальну і власне художню прозу, на твори прозові та ліричні» [Іванова, Кідрук].

Тревелог як жанр літератури визначається не лише як оповідь про подорожі, але й як виразна форма мандрівної прози, здатна віддзеркалити унікальність індивідуального досвіду та рефлексії письменника. Тревелог, за І. Савельєвою розглядається як повідомлення чи оповідання, яке розповідає про подорож після певного віддалення у часі від моменту фактичної подорожі. Важливо відзначити, що такий наратив включає значну частину рефлексії, де автор розмірковує про власні враження, думки та відчуття, пов'язані з цією подорожжю [Трифонов, Стратілат].

Сплеск інтересу до українського тревелогу відбувся після виходу твору «Мексиканські хроніки» Максима Кідрука, автора, який відзначається своєрідним підходом до цього жанру. Ця перша спроба письменника в цьому жанрі виявилася значущою подією в українській літературі.

Оповідь про подорож Кідрука написана виразною та експресивною мовою, яка властива молодому ідіолекту початку XXI століття. Це створює простір для вербалізації когнітивних структур і лінгвокультурних феноменів, а також репрезентує багато ситуацій, пов'язаних із здобуттям індивідуального досвіду та міжкультурних контактів. Важливим аспектом в дискурсі мандрівної оповіді є етнічні та культурні стереотипи, оскільки оповідач взаємодіє з представниками різних етносів та культур, репрезентуючи українську спільноту та вивчаючи людей інших національностей [Трифонов, Стратілат].

Незважаючи на величезну кількість праць, мова українського тревелогу досліджена недостатньо і ми продовжуємо працювати над цією темою. У цьому контексті «Бронзалія» Марини Гримич – це знаковий твір, що поєднує в собі подорож і етнографічну експедицію. У творі відчувається дух пригод та відкриттів, які авторка робить, подорожуючи не лише фізично, а й у світі своєї внутрішньої емоційної палітри. Від перших сторінок книги читач відчуває реальність мандрівки, у яку нас запрошує Марина Гримич. Описані образи, архітектурні шедеври, колоритні подробиці – усе це збагачує читача новими

враженнями та занурює в атмосферу. Загадковість і непередбачуваність подорожі відбиваються у виборі заголовка «Бронзалія». Термін сам по собі несе екзотичність та таємничість. Марина Гримич розкриває власну «Бронзалію» через призму своїх спостережень, думок і відчуттів.

Марина Гримич вдало використовує образність, метафори та порівняння, щоб краще передати атмосферу. Вона аналізує та інтерпретує свої враження, спираючись на власні переживання. Зазначена книга вирізняється емоційним забарвленням мови та особистісним підходом авторки до предмета. У науковому стилі можна було б визначити цей твір як подорожній нарис, де відображені як об'єктивні факти, так і суб'єктивні враження письменниці від відвідуваних місць [Розінкевич:54–58].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що жанр подорожніх записок є місцем для творчості, сприяючи поєднанню об'єктивності фактів та суб'єктивності почуттів, що робить його важливим та цікавим в літературному пейзажі.

РОЗДІЛ 2 ТИПИ ТА ФУНКЦІЇ ЕКСПРЕСІВНИХ ОДИНИЦЬ

2.1. Метафори та порівняння

Метафори для письменниці відіграють важливу роль в описі людей, середовища, подій. Метафори здатні робити текст більш образним і живим, допомагаючи читачеві краще уявити та сприйняти описані об'єкти або ситуації. Розповідаючи про місцевих жителів, Марина Гримич використовує метафору «*Я – цар духу*», яка підкреслює винятковість статусу людини через метафоричне відсилання до образу монарха. Також стосовно людей, використовується метафора «*Мій кум – срібний місяць*». У цій метафорі «кум» порівнюється зі срібним місяцем, що може вказувати на його цінність, велич і значимість у житті особи, яка вживає це порівняння.

Частіше метафори використовуються для опису простору та середовища «*надзвичайно стрімкі пагорби – мало не американські гірки*», «*дерево сімейства соснових, що нагадує китайську пласку парасольку*», «*мистецький вертоград*». «*Надзвичайно стрімкі пагорби – мало не американські гірки*» використовується порівняння, щоб наголосити на вражаючому ландшафті. А метафора «*Дерево сімейства соснових, що нагадує китайську пласку парасольку*» описує вигляд і форму дерева. Парасолька тут може символізувати велику та пласку крону сосни або спосіб, яким вона розкривається або розташовується у просторі. Оскільки розповідається про екзотичну країну, такими метафорами і порівняннями авторка хоче створити для нас виразні зорові образи цих предметів. В обох випадках використано порівняння, але ці порівняння дещо різні, бо у першому випадку воно заперечне «*мало не американські гірки*», а в другому стверджувальне: використовується дієслово «*нагадує*».

Переходячи до метафор, які добре передають різні сфери діяльності й зацікавлення людей, людської поведінки, можна виділити такі: «*футбол як релігія*», «*поезія – це ювелірна робота*», «*чорний гумор*», «*передаючи їх з рук в*

руки, подібно до «люльки миру»», «створити свою Україну», «життя «затягує», «фольклорно-етнографічний пінг-понг», «насадити свої звичаї», «з'їдалися всі зароблені кошти».

«Футбол як релігія» метафорично відображає високий статус спорту в країні, підкреслюючи його неймовірну значимість для місцевої культури. «Бразильська фантасмагорія» – інший приклад образної лексики, де Гримич використовує метафору для створення колоритного образу Бразилії, що розкриває багатогранність і динаміку цієї культури.

Метафора «поезія – це ювелірна робота» порівнює поезію з роботою, що вимагає майстерності, уваги до деталей і вміння творити щось вишукане і цінне. Вона вказує на те, що поезія має бути оброблена з особливою турботою та увагою до мови, образів і звуків, аналогічно тому, як ювелір обробляє дорогоцінні камені. Метафора «чорний гумор» може використовуватися для відчуття гумору у важких або трагічних ситуаціях. «Культурний шок» описує емоційну або психологічну реакцію людини на відчуття незручності, непривабливості або нерозуміння, які виникають при зіткненні з новою культурою, традиціями або способом життя.

Ще одна метафора «передаючи їх з рук в руки, подібно до “люльки миру”» використовується для опису передачі чогось цінного або важливого від одного покоління до іншого або від одного члена спільноти до іншого. Вона може вказувати на передачу традицій, знань, цінностей або спадщини через покоління.

Використана фраза «створити свою Україну» вказує на процес створення або формування власної індивідуальної ідентичності або спільної національної ідентичності. «Життя затягує», «фольклорно-етнографічний пінг-понг»: порівнює життя з грою в пінг-понг, де події та впливи постійно відбиваються одне від одного, створюючи непередбачувану та ритмічну динаміку. «Хлопський рай» – описує місце або ситуацію, яка сприймається як ідеальне або дуже привабливе для селян; «Бранзолія – нова Австрія» – описує ситуацію, де певне місце або обстановка асоціюється з новим початком або можливістю для розвитку.

Також була використана дієслівна метафора *«насадити свої звичаї»*, вона описує процес впровадження власних традицій або звичаїв у певному середовищі або спільноті. А інша дієслівна метафора *«з'їдалися всі зароблені кошти»* може вказувати на те, що всі ресурси були вичерпані через невиправдані витрати або несприятливі обставини. *«Трималися за цю культуру»* – описує збереження або захист певних аспектів культури, традицій або цінностей в умовах змін або викликів.

У книзі авторки використано багато метафор для опису різних ситуацій. Наприклад: *«збірна солянка»*, *«вони «розсипалися» по території навколо церкви»*, *«складався пазл»*, *«калейдоскоп картинок»*, *«поїзд пішов»*, *«“змащував” свої оповіді мальовничими образами і яскравим почуттям гумору»*. *«Калейдоскоп картинок»* використовує метафору для відображення багатства та різноманітності вражень. А вираз *«збірна солянка»* використовується для негативної оцінки ситуації. Згаданий вираз відображає нерозбірливість і змішаність думок та вражень, створюючи сум'яття, притаманне персонажам у тих ситуаціях, які вони переживають. Ці дві метафори уподібнюють абстрактні поняття, велику кількість реалій, подій до конкретних взятих з предметної сфери *«страва»*, метод, яким людина розважаючись, складаючись із маленьких частинок щось велике. *«Розсипалися»* – тут люди уподібнюються до предметів.

Метафора *«вони “розсипалися” по території навколо церкви»* описує розкидання або розподіл осіб або предметів по певній області чи просторі. *«Складався пазл»* – ця метафора описує процес об'єднання різних елементів чи фрагментів у єдину композицію чи зміст. *«Поїзд пішов»* – ця метафора вказує на те, що певна ситуація або можливість вже недоступна або минула і немає можливості її змінити чи використати. А метафора *«змащував свої оповіді мальовничими образами і яскравим почуттям гумору»* вказує на те, що оповідач використовував образну мову і гумор для прикраси своїх оповідей. *«Гендерна розсадка»* описує розподіл людей у просторі.

Окрім описаних вище категорій, були також використані ще декілька різноманітних метафор на позначення емоцій та почуттів, таких як: *«Бронзалія –*

дитинна наївність» – описує наївність або нерозуміння ситуації, яке асоціюється з дитячим сприйняттям світу; *«очікування дива, екзотичність і разом з тим “домашність”*», *«рідність»* – описує очі людини, які викликають враження дива, екзотичності та одночасної емоційної близькості.

Отже, у книзі «Бронзалія» Марини Гримич метафори зустрічаються доволі часто і відіграють роль створення більш наочних картинок того життя, яке читач має уявити за розповіддю.

Окрім метафор, Марина Гримич також використовує цікаві порівняння. Наприклад, порівняння *«живий, здоров, як риба у водиці»* вказує на те, що людина чи істота почувається дуже комфортно та щасливо в певному середовищі або ситуації. Так само, як риба, яка плаває в своєму природному середовищі води, людина, яка є здоровою та активною, відчуває себе живою та щасливою в своєму оточенні. А порівняння *«дерева в лісі стоять, як свічки»* вказує на те, що дерева в лісі стоять високо та прямо, подібно до свічок, вертикально. Воно використовується для опису враження впорядкованості та гармонії.

Авторка продовжує свою історію, використовуючи образну лексику для опису різниці в кольорі шкіри між іммігрантами і місцевими жителями. Вона використовує порівняння, щоб описати кольори шкіри: від *«зернят гречки»* до *«шкуринки хліба»* і *«чорних, як “старокрайові чавуни”*». Ці порівняння не лише описують зовнішній вигляд людей, але і відображають ту новизну і різноманітність, з якою стикалися іммігранти.

2.2. Епітети

Розглядаючи використані авторкою епітети, їх можна розділити на деякі групи, наприклад до місцевих реалій можна віднести: *«червоноглинні ґрунтові дороги»*, *«високі класні бразильські дороги»*, *«реально битий шлях»*. Епітет *«реально битий шлях»* відсилає до фольклорного українського «битий шлях». *«Реально битий шлях»* відображає стан дороги й дає негативну оцінку умов

пересування. *«Червоноглинні ґрунтові дороги»* передають яскравий колір та оригінальність цих шляхів, що підкреслюється використанням епітету.

До епітетів із боку характеристики людей можна віднести: *«суворий захмарений мізантроп»*, *«у ньому – «фармарська» фундаментальність і розсудливість»*, *«майже диявольська угода»*, *«чортів продукт»*, *«залишив милу пам'ятку по собі з своєї подорожі»*, *«брати на себе частувальний удар»*; *«тепер-то я “вумна”»*, *«в “дідові” часи»*; *«пролетарське походження»*.

«Фармарська фундаментальність і розсудливість» характеризує одного з учасників як стабільного, розумного і надійного. *«Суворий захмарений мізантроп»* описує людину, яка є дуже суворою, замкненою на себе і невдоволеною світом. *«Майже диявольську угоду»* – вказує на те, що угода була дуже зловісною або морально неприйнятною. *«Чортів продукт»* – це опис товару або ідеї, що має низьку якість або негативні наслідки. *«Залишив милу пам'ятку по собі з своєї подорожі»* – це опис того, що людина залишила за собою щось приємне або цікаве, що нагадує про неї після того, як вона відбулася. *«Брати на себе частувальний удар»* – це вираз, що вказує на те, що когось змушують покривати витрати або витратити значну кількість грошей.

«Тепер-то я “вумна”» – вираз вказує на те, що людина здійснила зміну в своєму ставленні або розумінні; при цьому розмовно-суржиковий епітет служить для створення самоіронії. *«В “дідові” часи»* – вказує на минулий період, зазвичай більш консервативний або традиційний. *«Пролетарське походження»* – це походження або соціальний статус, який пов'язаний з робітничими класами або робітниками.

Розглядаючи епітети в книзі авторки, також варто виділити вирази, поєднані з подіями, такі як: *«ювелірний артефакт»*, *«какофонний рев»*, *«піньорові хати»*, *«кавова фазенда»*, *«законсервована українська мова ХІХ століття»*, *«як тінь за мною ходить чорний сум»*, *«роззиралися навкруги, роздивляючись різнокольорових людей»*.

«Ювелірний артефакт» – описує щось надзвичайно красиве, якісне або мистецько вишукане. *«Какофонний рев»* – це опис звуків, що нагадують про

галасливе, неорганізоване гучне співвідношення звуків. *«Піньорові хати»* – описує домівки, які зроблені з місцевого дерева піньора. *«Кавова фазенда»* – це опис кавового господарства або плантації, де вирощується кава. *«Законсервована українська мова ХІХ століття»* – це опис старовинної української мови, яка зберігається без змін, подібно до консервованих продуктів, що зберігаються для майбутнього використання. *«Як тінь за мною ходить чорний сум»* – вказує на те, що щось або хтось постійно слідкує або нагадує про щось сумне або пригнічуюче. *«Роззиралися навкруги, роздивляючись різнокольорових людей»* – описує дії або погляди людей, які уважно роздивляються осіб навколо себе, пізнаючи нову країну Бразилію та її жителів з різним кольором шкіри.

Отже, книга Марини Гримич наповнена великою кількістю різноманітних епітетів, порівнянь та метафор, які роблять її твір особливо цікавим та неповторним.

2.3. Інтенсивно-параметрична лексика

Серед слів з інтенсивно-параметричним компонентом у книзі Марини Гримич *«Бронзалія»* найчастіше зустрічаються два види прикметників – у формах ступенів порівняння або в нульовому ступені. Якщо говорити про найвищий ступінь порівняння, то йдеться саме про інтенсивність. Наприклад, авторка говорить про *«найромантичніші любовні історії усіх часів і народів»*, *«найзнаменитіші сили наукові»*, *«про найтеплішу симпатію»*. У всіх цих формах авторка підкреслює емоційність, вона використовує їх для передачі своїх думок та почуттів.

Вислів *«короткий список найромантичніших любовних історій усіх часів і народів»* використовує образну, інтенсивну та оцінну лексику, що підсвідомо підвищує значення дій принца в контексті загальної любовної історії, а також відбувається підсилення словосполученням *«усіх часів і народів»*.

«*Найтеплішу симпатію*» використовує оцінну лексику, що виражає позитивну емоцію та характеризує ставлення до народу. Тут «*найтеплішу*» використовується для наголосу на глибині його симпатії до народу.

Якщо говорити про вираз «*найкращі поля і городи виростили на цих шматках випаленого лісу*», то тут Марина Гримич використовує прикметник «*найкращі*», що передає оцінність, максимально позитивну оцінку.

Висловлювання «*найзнаменитіші сили наукові*» використовується для висловлення пошани до науковців, які роблять внесок у проєкт. Ця фраза передає відчуття захоплення та вдячності, що контрастує з іронічним «*цісаревичем*», що використовується для висміювання самозванця.

Також у творі наявні прикметники без ступенів порівняння: «*діти з дальніх сіл*», «*чистокришталеве українське єство*», «*ювелірна майстерність*», «*сніданковий мінімум*», «*помірні запахи, помірні кольори, помірні смаки й звуки*».

Вислів «*плітки приписували йому усі можливі й неможливі гріхи*» використовує образну лексику для підкреслення розбіжності чуток. Тут повтор з підсиленням «*усі можливі й неможливі*» показує надмірність чуток, що охоплюють всі аспекти життя людини.

Авторка також описує різні смаки й запахи, використовуючи оцінну лексику для опису природи та відображення своїх відчуттів: «*Помірні запахи, помірні кольори, помірні смаки й звуки*».

Варто виділити серед лексики з інтенсивно-параметричним компонентом також прислівники «*дивовижно чиста*», «*фантастично родюча*», «*надзвичайно успішно*», «*відіграла надзвичайно позитивну роль*». Авторка використовує їх для посилення виразності. Вона хоче за допомогою прислівників більш точно передати нам реалії фантастичної країни Бронзалії. «*Дивовижно чиста*» особливо акцентує увагу на цінності та виживанні культури. «*Фантастично родюча*» висловлює своє захоплення надзвичайною продуктивністю ґрунту, використовуючи слово «*фантастично*» для акцентуації цього враження.

Надзвичайно цікаво Гримич описує дії тогочасного суспільства, вводячи в контекст різноманітні дієслова «*глушать боднями цілими днями*», «*життя*

цісаревича обірвалося трагічно», «бараки почали темніти, смердіти, люди хворіти, депресувати, ностальгувати, чоловіки запили», «мало не вивалилася з вікна машини: ні фіга собі, подумала я, ці бразильці зовсім обнаглили – не бояться відкрито вирощувати марихуану», «спілкувалися з властивою їм імпульсивністю і пристрасністю, а нерідко й чубилися».

«Життя цісаревича обірвалося трагічно» використовує емоційну, інтенсивну та образну лексику для передачі глибокої трагедії його передчасної смерті. Слово «обірвалося» наголошує на випадковості й несподіваності події.

Важливість культури і спілкування підкреслюється в описі подорожі до Бразилії, де емігранти *«спілкувалися з властивою їм імпульсивністю і пристрасністю, а нерідко й чубилися»*. Гримич використовує емоційну лексику, щоб показати, як ця подорож була наповнена спілкуванням і емоціями, в той же час вона використовує слово «чубитися» для відображення негативних моментів та випробувань, що супроводжували цей процес.

Авторка також використовує емоційну лексику в описі свого здивування: *«ці бразильці зовсім обнаглили»*.

Більш того, авторка детально описує побутові умови іммігрантів, використовуючи образну лексику: *«бараки почали темніти, смердіти, люди хворіти, депресувати, ностальгувати, чоловіки запили»*. Ці слова викликають візуальні образи, що підсилюють відчуття нещастя і туги, що переживають іммігранти.

Вислів *«реально зриває дах»* описує сильну емоцію, яка виникає внаслідок ностальгії.

Емоційна і інтенсивна лексика в *«обжився і прижився»* передає стабільність та комфорт героя у Бразилії.

Вислів *«розгубився і врешиті-решит розчулився»* застосовує емоційну лексику для опису послідовних емоційних станів героя – від збентеження до зворушення.

2.4. Перифрази

Марина Гримич використовує низку слів і виразів для надання опису предмета чи явища засобами вторинної номінації, при цьому виявляє емоційне ставлення до зображуваного.

«*Бранзолія*» – це друга назва дивовижної країни, яка означає специфічну українську спільноту в Бразилії, ще більше підкреслює ідентичність та унікальність цієї спільноти. Це слово викликає образ змішання двох культур і водночас підкреслює збереження української ідентичності, незважаючи на вплив середовища.

У цьому контексті образна лексика та емоційна оцінка допомагають передати не лише візуальну картину життя українців в Бразилії, а й глибину їхніх почуттів та досвіду. Це може включати почуття гордості за збереження традицій, розчарування через труднощі модернізації, або надію на майбутнє.

Очевидно, усі ці висловлювання разом створюють відчуття прекрасного і живого образу «*Бранзолії*».

Також Марина Гримич згадує «*Бразилійську Україну*» – образний перефраз, що відображає збереження української культури на чужині.

Привертає увагу «*держава в державі*»: вислів відображує значну роль, яку українська спільнота відіграє в Бразилії, і те, як вони змогли зберегти свою культуру і традиції в новому середовищі.

«*С пристрастієм*» підкреслює ентузіазм авторки при зборі інформації про українські громади в Бразилії.

Для опису людей Марина Гримич використовує цікаві слова та вирази.

З гумором Марина Гримич говорить про доктора Сергія Ціпка, історика, який координує діаспорні студії: «*це просто бубочка*». Це створює зворушливий і живий образ, який підкреслює легкість спілкування між членами групи.

«*Любимець всіх приятелів мира, світла і поступу*» використовує образну, емоційну лексику, що підкреслює шанування принцем прогресу та світла, а також

його популярність. Тут слова «любимець», «мира», «світла» і «поступу» використовуються для формування позитивного образу цісаревича.

«*Царем я хлопським стану*» – фраза, в якій принц виражає своє бажання стати лідером, який служить своєму народу. Цей образ демонструє його намір бути царем, що служить, а не абсолютним володарем. «*Хлопський рай*», ідеалізоване уявлення про Бразилію, є перифразом для місця, де може бути щасливе життя.

Текст продовжується з використанням образу «*ангела-охоронця*», який використовується для підкреслення віри у захист вищої сили. Тут використовується образність для підкреслення духовності та позитивного бачення світу.

«*Лист щастя*» – висловлювання, яке символізує надію на зміну та новий початок. Ця фраза використовується для вираження почуття оптимізму і надії на краще майбутнє.

«*Царство щастя та справедливості*», використовується для вираження ідеалізованого уявлення про майбутнє, передаючи почуття надії та оптимізму.

Також за допомогою перифразів авторка зображує опис різноманітних явищ.

Квасоля, за словами автора, зіграла важливу роль в раціоні українців в Бразилії. Вона стала «*дежурним блюдом*», аналогічно картоплі на присадибних ділянках українських селян. Однак, авторка зауважує, що квасоля не приносить великого прибутку, що відображає економічні обмеження цієї культури.

У найсмачнішу страву з чорної квасолі Гримич вперше спробувала не в українських околицях, але вона вразила її своїм смаком до такої міри, що вона називає її «*бомбою*» – що підкреслює смакове задоволення, яке вона отримала від цієї страви.

Цікавими також є словосполучення «*дитячий звичай “ходить на скок”*», «*люлька миру*», «*чорний гумор*».

Вислів «*люлька миру*», за словами місцевих українців, демонструє дух спільноти.

2.5. Діалектизми, екзотизми, варваризми

Книга «Бронзалія» Марини Гримач насичена різноманітною незвичною, територіально обмеженою лексикою, що додає кольору й живості її тексту.

Діалектизми, що зустрічаються у книзі «Бронзалія», відтворюють особливості мовлення персонажів, додаючи тексту колорит та автентичність.

«*Цвітник*» – це слово має регіональне значення, використовується для позначення квітника або місця, де вирощують квіти. Вживання такого діалектизму допомагає відобразити місцеву специфіку та колорит.

«*Перекуска*» – це слово має діалектне походження та вживається для позначення перекусу або легкої їжі. Використання його додає персонажам історичного або регіонального характеру. Ось як про це говорить Марина Гримач *«За графіком готуються також обід і “перекуска” – до їдальні приходять ті, хто на той час є в домі»*.

«*Смочок*» – це слово відображає діалектне вживання для позначення соломинки: *«У кую кладуть сухе подрібнене листя мате і заливають холодною або гарячою водою і смочуть через смочок з фільтром»*.

Ці діалектизми збагачують текст «Бронзалії» та роблять мовлення персонажів більш виразним та живим.

У книзі «Бронзалія» Марини Гримач також можна виявити багато екзотичних слів, які створюють загадкову та таємничу атмосферу тексту, а також варваризми, які розкривають специфіку певних місць чи ситуацій.

«*Джерголет*» – це слово, ось як введене до контексту: *«в кращих традиціях конспіративних романів «принц» прибирає собі псевдо: Так ось вам знак – та тільки се секрет На листі буде підпис “Джерголет!”»*.

«*Бола*» – це варваризм-запозичення, що вживається для позначення торта: *«Після вживання короваю – знову танці «підтюпцем», і потім настає час для ще одного десерту – весільної “боли” (торта). За ним також вилаштовується черга – за тим же порядком, що й до короваю»*.

Далі до контексту авторка вводить декілька варваризмів, ось, наприклад: *«три “М”: музей, market (базар) і memorial (цвинтар)»*. Ці слова потрібні для того, щоб зафіксувати в одній фразі важливі поняття, за якими можна пізнати середовище: *«Колись блискучий літературознавець і критик Леонід Коваленко, нині покійний, прогулюючись живописними алейками ірпінського Будинку творчості письменників зі своїм другом — моїм батьком Гримичем Вілем Григоровичем та його малолітньою донькою (тобто мною), зауважив: “Коли приїжджаєш до нового міста і хочеш його пізнати за один-два дні, маєш відвідати три М: музей, market (базар) і memorial (цвинтар)”. Я добре запам’ятала цю пораду»*.

Також зі стилістичною метою до твору введено суржик (*«блін», «ні фіга собі», «обнаглили», «дежурное блюдо», «столовка», «кахве», «”лабають” музику», «просто очманіла»*).

Розглянуті в цьому підрозділі слова додають тексту *«Бронзалії»* відтінки екзотики та реалізму, розширюючи уявлення читача про світ та персонажів книги.

2.6. Емоційна лексика

Емоційна лексика у книзі *«Бронзалія»* Марини Гримич рясно використовується для передачі настроїв та почуттів персонажів, а також для створення насиченої емоційної атмосфери для читача.

«З трепетом очікує». Ця фраза передає внутрішній стан персонажа, його хвилювання та очікування на щось невідоме. Трепет – це емоція, яка додає напруги та інтриги до сюжету.

Авторка не приховує своїх емоцій щодо модернізації, яка називається *«шаленим світом»*. Тут авторка використовує слово *«шалений»*, щоб передати неспокійну або навіть хаотичну природу світу. Це може бути опис аномальних подій або внутрішніх переживань героїв.

«Дуже скоро зацікавлення перейшло в тугу». Тут емоційна лексика допомагає передати зміну настрою персонажа з цікавості на роздумливість або

навіть пригніченість. Туга може бути описана як тяжка емоція, яка виникає у персонажа з плином часу чи подій.

«*Трудяги, роботяги*» викликають образ людей, що не зламались у важких умовах.

«*Простий же галицький люд любив цісаревича*» використовує емоційну лексику, що підкреслює позитивні емоції народу до принца. Тут слово «любив» вказує на глибокі почуття.

«*Любимець всіх приятелів мира, світла і поступу*» використовує образну, емоційну лексику, що підкреслює шанування принцом прогресу та світла, а також його популярність. Тут слова «любимець», «мира», «світла» і «поступу» використовуються для формування позитивного образу цісаревича. Вислів «*В самім розцвіті життя*» використовує образну, емоційну та інтенсивну лексику, що підкреслює трагічність його передчасної смерті. Фраза «в розцвіті» використовується для наголосу на тому, що він помер у свої найкращі роки.

«*Залишив милу пам'ятку по собі з своєї подорожі*» використовує емоційну та образну лексику, що передає позитивні відчуття з приводу візиту принца до регіону. Тут слово «милу» використовується для опису приємного спогаду, який принц залишив після своєї відвідування.

У контексті аналізу висловлювання «*Многая літа!*» є емоційно навантаженим вітанням, яке виражає позитивні бажання і передає відчуття поваги та доброзичливості.

«*Скрашений емоційним лексиконом*» підкреслює багатство емоційного вираження Жиралдо, що передає його емоційний стан і відношення до життя.

Зрештою, висловлювання «*маю тіки його образ... Його образ бачу...*» передає глибокий емоційний зв'язок з предками, використовуючи образну лексику для передачі почуттів, пов'язаних з пам'яттю.

Стиль спілкування підкреслюється в описі подорожі до Бразилії, де емігранти «*спілкувалися з властивою їм імпульсивністю і пристрасністю, а нерідко й чубилися*». Гримич використовує емоційну лексику, щоб показати, як ця подорож була наповнена спілкуванням і емоціями, водночас вона використовує

слово «чубитися» для відображення негативних моментів та випробувань, що супроводжували цей процес.

Авторка передає перехід від зацікавлення до туги, що відбувся серед іммігрантів після їхнього прибуття. Він використовує емоційну лексику, щоб показати цей перехід, заявляючи, що *«дуже скоро зацікавлення перейшло в тугу»*. Ця фраза відображає поглиблення труднощів, з якими стикалися іммігранти, як результат зіткнення з новою реальністю. Тут емоції називаються прямо.

Автор також використовує емоційну лексику при описі свого здивування *«ці бразильці зовсім обнаглили»*.

Роздуми *«але найбільше вражала кава, вона була скрізь»* використовують емоційну лексику для підкреслення свого враження від всеосяжності кави в бразильській культурі.

«Я взагалі перший раз в житті чую чоловіче голосіння» – емоційна лексика, яка підкреслює унікальність та рідкісність події, що викликає сильні емоції. *«Навіть я пустила сльозу»* використовує для опису особистої реакції авторки, що підкреслює її силу та інтенсивність.

Фраза *«Братіку мой родненькій!»* використовує емоційну лексику для вираження глибокого емоційного зв'язку, любові і туги за братом.

Ці приклади емоційної лексики не лише створюють живописні образи та відображають внутрішній світ персонажів, а й допомагають читачеві зануритися в атмосферу життя української громади в Бразилії, її успіхів, викликів, та поступової інтеграції.

2.7. Оцінна лексика

Оцінна лексика використовується авторкою для того, щоб висловити своє ставлення до подій, персонажів або явищ, а також щоб відобразити свій особистий погляд на те, що відбувається у тексті.

«Фавели – міські нетрі». Ця фраза дозволяє авторці висловити своє ставлення до фавел, негативне, оскільки слово «нетрі» має відтінок бруду, негараздів, злиднів та недосконалості. Це відображає ставлення авторки до міських бідних районів.

«Неабиякий дослідницький хист». У цій фразі використано слово «неабиякий», що позначає велике, вражаюче. Таким чином, авторка висловлює своє захоплення, визнання перед дослідницькими здібностями особи.

«Унікальна на фоні історії імміграційних спільнот». У цьому вислові авторка використовує слово «унікальна», що підкреслює винятковість у контексті історії імміграції. Це свідчить про позитивне ставлення авторки до деяких аспектів імміграції та різноманітності культур.

Образ *«людина – без краплі української крові»* служить для підкреслення важливості культурної солідарності і відкритості, незалежно від етнічного походження. У цих висловлюваннях створюється багатий образ групи людей, що подорожують разом. Їх оцінюють за їх особистості, ставлення одне до одного, способи вирішення проблем та ставлення до своїх обов'язків.

Фраза *«врівноваженість, яка допомагає йому і тим, хто з ним у подорожі, не впадати в паніку»* підкреслює спокійну і стабільну особистість, яка може підтримувати інших в незвичних або стресових ситуаціях.

«Фармарська фундаментальність і розсудливість» характеризує одного з учасників як стабільного, розумного і надійного.

Образ *«профі й надійний друг»* описує важливу роль кожного учасника експедиції, включаючи їх професійну підготовку та вміння бути надійним товаришем.

Образ *«очі завидючі, руки загребуці»* створює інтенсивне зображення бажання авторки збирати якомога більше інформації. *«Не зуміли зробити солдафона»* виражає співчуття до цісаревича, який не міг вписатися в традиційні військові норми. Фраза *«Неабиякий дослідницький хист»* високо оцінює інтелектуальні здібності цісаревича.

Вислів *«здорова екологія провінційного життя»* дає позитивну оцінку стилю життя в провінції, передаючи ту ідею, що просте життя може бути більш здоровим. Аналогічно *«файне життя мають»* і *«династія солідних господарів»* використовують оцінну лексику, щоб виразити позитивні емоції та високу думку про життя родини. Це підкреслює задоволення станом сімейного життя та повагу.

Найсмачнішу страву з чорної квасолі авторка вперше скуштувала не в українських околицях, але вона вразила її своїм смаком до такої міри, що вона називає її *«бомбою»* – це підкреслює смакове задоволення, отримане від цієї страви. Все це, на думку авторки, створює *«диво бразильської кухні»*, що свідчить про її захоплення та адаптацію до нового культурного середовища.

Настрій гордості за свою маленьку, але визначну колонію передається через фразу *«хоч невеличка наша колонія, але славиться на всю округу»*. Тут авторка за допомогою оцінної лексики підкреслює значимість своєї колонії в регіоні, незважаючи на її розмір.

Також авторка використовує оцінну лексику для опису певних аспектів свого життя в колонії. Фраза *«Цивілізація прийшла сюди досить пізно»* ілюструє авторське бачення історії та хронології. Вона іронічно називає цей процес *«цивілізацією»*, натякаючи на те, що це може бути не такою великою перевагою, як можна було б очікувати.

Усі ці елементи лексики дозволяють Марина Гримич передати свої переживання і роздуми про життя в українській колонії в Бразилії, роблячи опис більш живим і емоційно насиченим.

Далі авторка продовжує використовувати експресивну лексику для передачі власного сприйняття та оцінки ситуації. Наприклад, *«трудомісткий процес»* відображає негативне ставлення до складності та витрати часу на процес вирощування культур. Ця оцінка виражає незадоволення. Навпаки, фрази *«Найкращі поля і городи виростили на цих шматках випаленого лісу»* та *«ростуть краще в тих місцях, де був більший вогонь»* використовують оцінну лексику для позитивної характеристики продуктивності ґрунту. Авторка акцентує на тому, що найпродуктивніші поля і городи виростають на місці

колишнього лісу, що було знищено вогнем. *«Не треба було згинатися і сапою копати»*, виражаючи полегшення від уникнення тяжкої роботи. Це показує, що авторка цінує полегшення, яке приносять нові методи.

Вислів *«розгубився і врешиті-решит розчулився»* застосовує оцінну лексику для опису послідовних емоційних станів героя – від збентеження до зворушення. *«І це нова історія»* – емоційна лексика, що описує початок нового етапу в житті героя і викликає в глядача інтригу та зацікавленість.

«Не позбавленим наївного артистизму» є оцінною лексикою, що виражає оцінку автора щодо поведінки сестри, показуючи її емоційну виразність, але з деякою наївністю.

Всі ці приклади демонструють, як авторка використовує оцінну лексику для передачі свого ставлення до різних аспектів життя та персонажів, а також для того, щоб надати тексту оцінний відтінок. Ці елементи лексики спільно створюють багатшарову та насичену текстову картину, яка робить читання книги Марини Гримич *«Бронзалія»* цікавим та захоплюючим досвідом.

2.8. Фразеологізми

У книзі Марини Гримич *«Бронзалія»* ми зустрічаємо також фразеологізми. За їхньою допомогою авторка намагається ефективніше, влучніше, образніше змалювати спостереження над експедиціями, над побутом людей, над природою.

На початку своєї подорожі авторка, їдучи у незнайоме середовище використовує фразеологізм *«толку з неї, як з гуся вода»*, Гримич говорить *«коли їдеш у незнайоме середовище, все, що ти знав дотепер, перетворюється на зав'ялу квітку: ніби квітка, але толку з неї, як з гуся вода»*. Тобто скільки б ти до цього не знав про цю країну, як би сильно ти не любив нові горизонти відкривати, все одно завжди буде бентежно щось спробувати нове.

Фразеологізм *«коротко і ясно»* є яскравим прикладом того, як можна використовувати мову, щоб ефективно передати інформацію. Це висловлювання підкреслює простоту і ясність пояснення, незважаючи на складність предмета.

А з яким захопленням Марина Гримич змальовує бразильські дороги, говорячи про них *«реально битий шлях»*, передаючи нам свої емоції за допомогою цього фразеологізму, вона хоче донести до нас цю добре наїжджену широку дорогу, на яку *«бажано не потрапляти машиною під час або після дощу»*.

Розповідаючи нам про неймовірне дерево пінбор, авторка говорить, що саме з історією українців в Бразилії пов'язане воно *«узами спорідненості»*. Тобто ця рослина дуже близька до нашого народу.

Про бразильців письменниця говорить, що вони *«пхалися зі шкури»*. Тому що, щоб пристосуватися і жити в тій країні потрібно докласти було чимало надмірних зусиль для досягнення якогось, хоч маленького, але все одно діла.

Про бразильський календар Гримич говорить, що *«сільськогосподарський календар перевернутий з голови на ноги»*, авторка підкреслює незвичність ситуації, допомагаючи читачу уявити, як ця спільнота пристосовується до нового середовища. Ідеться про різницю календарів у Північній і Південній півкулях, тому, наприклад, січень і лютий є літніми місяцями, а травень – порою пізньої осені.

Вислів *«Ламає усталені в тодішньому суспільстві норми і стереотипи»* використовується для передачі активного неприйняття цісаревичем суспільних норм, що може викликати як позитивні, так і негативні відгуки, залежно від поглядів читача. Цісаревич – людина, яка долала труднощі, робила вирішальні зміни у своєму житті, але це все часом навіть могло заперечувати суспільні норми.

Вислів *«в самім розцвіті життя»* підкреслює трагічність передчасної смерті цісаревича. Фраза *«в розцвіті»* використовується для наголосу на тому, що він помер у свої найкращі роки.

Образ *«людина — без краплі української крові»* служить для підкреслення важливості культурної солідарності і відкритості, незалежно від етнічного походження. У цих висловлюваннях створюється багатий образ групи людей, що подорожують разом. Їх оцінюють за їх особистості, ставлення одне до одного, способи вирішення проблем та ставлення до своїх обов'язків.

Продовжуємо з висловлюванням *«живий, здоров, як риба у воді»*, яке Марина Гримич використовує, щоб передати ідею здоров'я і життєрадісності. Цей експресивний вислів передає веселу емоцію, показуючи особу у відмінному здоров'ї.

Фраза *«поїзд пішов»* використовується як фразеологізм, що означає незворотність часу, викликаючи відчуття втрати і пропущених можливостей.

Наступний фразеологізм *«зриває дах»* авторка змальовує для втрати контролю, божевілля, зображується якась плутанина в її думках під час наукової експедиції.

Чудово описує Марина чоловіка на ім'я Джон Лер (учасник експедиції), що він був дуже відповідальним, ніколи не впадав в паніку, міг нести відповідальність не тільки за свої слова та вчинки, а і за всю команду *«хтось один має віддуватися за всіх»*.

У фразі *«усе іде, як по маслу...»* письменниця використовує образну фразеологію, вона описує гладкий, безпроблемний перебіг подій, що викликає позитивні емоції.

«Лист щастя» є образним висловлюванням, яке символізує надію на зміну та новий початок. Ця фраза використовується для вираження оптимізму і надії на краще майбутнє. Таким чином, авторка використовує цю фразу для передачі різних емоцій – від співчуття до надії – та створення яскравих образів, що викликають глибокі почуття у читача.

Отже, за допомогою влучних фразеологізмів, Марина Гримич намагається донести до нас не просто свої власні спостереження над експедицією та життям і побутом людей в цій країні. Вона намагається передати нам той нев'янучий дух і колорит української мови, всі її безцінні скарби і надбання впродовж багатьох віків.

ВИСНОВКИ

Таким чином, підсумовуючи основні результати, можна сказати, що дане дослідження було спрямоване на виявлення та аналіз експресивної лексики у книзі Марини Гримич «Бронзалія», яка є представником жанру подорожніх записок. Науковою проблемою, яку розв'язано у цій роботі, була систематизація експресивної лексики та фразеології в тексті «Бронзалія» для визначення її ролі у формуванні емоційного та образного світу твору. Тому завдяки аналізу експресивних засобів вдалося виявити, як авторка створює емоційне напруження сцен та глибину переживань героїв.

Основні результати дослідження дали нам змогу проаналізувати текст «Бронзалія», в якому було дібрано значну кількість експресивної лексики, яка підкреслює емоційну насиченість подій і переживань героїв. Серед них – яскраві метафори, епітети, діалектизми, а також перифрази, що додають тексту неповторного колориту.

Також ми поділили експресивну лексику на три складові, а саме: образну, оцінну та інтенсивно-параметричну лексику. Кожна з цих складових відіграла свою роль у дослідженні. Наприклад, образна лексика, зокрема метафори та порівняння, активно використовувались в описах природи, настроїв та відчуттів героїв. Ми могли побачити, як образна лексика допомогла створити багатий і деталізований світ, де кожен образ є частиною загальної картини. Щодо оцінної, то можна сказати, що здебільшого ця лексика була зосереджена навколо оцінки подій, характеристик персонажів та явищ. Тобто її часто можна зустріти в описових та наративних частинах тексту, де суб'єктивні епітети та оцінки додають яскравих характеристик. Таким чином, це допомогло створити враження безпосередньої присутності авторки в подіях. І третя складова – інтенсивно-параметрична лексика, яка зазвичай використовувалась у кульмінаційних моментах та емоційно насичених сценах, де була потреба підсилити драматизм та напруження, а також дозволити авторці ефективно передавати ключові переживання та моменти подорожі.

Отже, дослідження експресивної лексики та фразеології у книзі Марини Гримич «Бронзалія» показало, що використання таких засобів є ключовим для створення емоційного та образного світу твору. Авторка майстерно використала різні типи експресивних засобів для передачі емоційних станів героїв та підсилення впливу тексту на читача. Завдяки цьому «Бронзалія» є яскравим прикладом жанру подорожніх записок, де експресивна лексика відіграє центральну роль у формуванні загальної атмосфери та сприйняття твору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти. Ніжин: ТОВ «Аспект-Поліграф», 2005. 522 с.
2. Бойко Н. І. Типи лексичної експресивності в українській літературній мові. *Мовознавство*. 2002. № 2–3. С. 10–12.
3. Бовсунівська Т. Основи теорії літературних жанрів: монографія // К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 519 с.
4. Будний В. Порівняльне літературознавство: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. К.: ВД «Києво-Могил. Акад.», 2008. 430 с.
5. Галич О.А. У вимірах non-fiction: щоденники українських письменників ХХ століття: монографія. Луганськ: Знання, 2008. 200 с.
6. Галич О. А. Теорія літератури: підручник. 3-тє вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 408 с
7. Грицютенко І. Є. Естетична функція художнього слова (В українській прозі 30-60-х років ХІХ ст.). Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1972. 180 с.
8. Дудик П. С. Стилїстика української мови. К.: Акад., 2005. 368 с.
9. Дзюбак Н. М. Соціально-характеристичні експресеми як засіб суб'єктивізації висловлення (на матеріалі творчості Оксани Забужко). *Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2017. Вип. 10. С. 75–77
10. Єрмоленко С. Я. Стиль індивідуальний. *Українська мова: Енциклопедія*. 2007. С. 676–677.
11. Єрмоленко С. Я., Гримич Г. М. Народно-розмовна традиція в літературно-художньому мовленні. *Питання мовної культури*. 1968. № 2. С. 14–32.

12. Жаркова Л. П. Емоційно-оцінні назви осіб у системі художньо-зображальних засобів мови. *Мовознавство*. 1970. № 2. С. 76–80.
13. Загнітко А. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Донецьк: ДонНУ, 2001. 662 с.
14. Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації: Навчальний посібник, 2017
15. Кідрук М. Мексиканські хроніки. Історія однієї Мрії. К.: Нора-Друк, 2009. 304 с.
16. Кохан Ю. І. Експресивність як домінуюча риса ідіостилю Павла Загребельного (на матеріалі творів «Кавтаклізма» та «Стовпо-творіння»). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2016. Вип. 74. С. 72–75.
17. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. Курс лекцій. Львів: Світ, 1999. 352 с.
18. Розінкевич Н. Подорожні записки Марини Гримич «Бранзолія» як приклад української нарративної літератури «belles non-fiction». *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2015. № 6. С. 54–58.
19. Ставицька Л. О. Естетика слова у художній літературі 20-30-х рр. ХХ ст.: системно-функціональний аспект: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01. Київ, 1996. 308 с.
20. Трифонов Р. А., Стратілат О. В. Мовні засоби вербалізації та деконструкції стереотипів у книзі Максима Кідрука «Мексиканські хроніки». *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. № 1048. Вип. 67. С. 102–106.
21. Чабаненко В. Стилїстика експресивних засобів української мови. Запоріжжя: Вид-во ЗДУ, 2002. 351 с.
22. Чередниченко І. Г. Народнорозмовне слововживання української дієслівної лексики із специфічною семантикою і стилістичним забарвленням. *Мовознавство*. 1969. № 3. С. 76–78.

23. Bolinger D. The phrasal verb in English. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1971.
24. Labov W. Principles of languagelinguistic changes. Internal factors. Oxford: Basil Blackwell, 1994.
25. Martin J. R., White P. R. The language of evaluation. New York: Palgrave-Macmillan, 2005. 278 p.
26. Renser A., Avtgis T. Argumentative and aggressive communication: Theory, research, and applications. Thousand Oaks, CA: Sage, 2006.
27. Vandriyes Zh. Language. Linguistic Introduction to History. M., 1937. 408 p.
28. Waskiw M. Мандрівний нарис як спосіб пізнання іншого й самого себе. *Ukrainska humanistyka i stowianskie paralele*. Ser.: Problemy wspolczesnej wumanistyki. Gdansk – Kijów, 2014. T. I. S. 135–155.

Анотація

Сенча А.М. Експресивна лексика та фразеологія у книзі Марини Гримич «Бронзалія».

Дана робота присвячена темі «Експресивна лексика та фразеологія у книзі Марини Гримич “Бронзалія”». Метою роботи є дослідження експресивної лексики та фразеології в тревелозі «Бронзалія» Марини Гримич. Об’єктом дослідження є сам тревелог «Бронзалія», а предметом – використання експресивної лексики та фразеології в цьому творі. У дослідженні експресивної лексики та фразеології в книзі «Бронзалія» Марини Гримич було виявлено, що засоби експресивної лексики грають важливу роль у створенні емоційного та образного світу твору. Аналіз показав, що авторка майстерно використовує різні типи експресивних засобів для передачі емоційних станів героїв та підсилення впливу тексту на читача. Зокрема, образна лексика допомагає створити деталізований світ, оцінна лексика надає характеристики подіям та персонажам, а інтенсивно-параметрична лексика підсилює драматизм та напруження. Таким чином, «Бронзалія» є яскравим прикладом жанру подорожніх записок, де експресивна лексика грає ключову роль у формуванні загальної атмосфери та сприйняття твору.

Ключові слова: експресивна лексика, книга, дослідження, опис, особливості твору, текст.

Summary

Sencha A. Expressive vocabulary and phraseology in Maryna Hrymych's book "Bronzalia".

This work is devoted to the topic "Expressive vocabulary and phraseology in Maryna Hrymych's book "Bronzalia". The purpose of the work is the study of expressive vocabulary and phraseology in the travelogue "Bronzalia" by Maryna Hrymych. The object of research is the travelogue "Bronzalia" itself, and the subject is the use of expressive vocabulary and phraseology in this work. In the study of expressive vocabulary and phraseology in the book "Bronzalia" by Maryna Hrymych, it was found that the means of expressive vocabulary play an important role in creating the emotional and figurative world of the work. The analysis showed that the author skillfully uses various types of expressive means to convey the emotional states of the characters and strengthen the impact of the text on the reader. In particular, figurative vocabulary helps to create a detailed world, evaluative vocabulary gives characteristics to events and characters, and intensive-parametric vocabulary enhances drama and tension. Thus, "Bronzalia" is a vivid example of the genre of travel notes, where expressive vocabulary plays a key role in shaping the general atmosphere and perception of the work.

Key words: expressive vocabulary, book, research, description, features of the work, text.